

МОНІТОРИНГ ПЕРВИННОЇ ІНВАЛІДНОСТІ ВНАСЛІДОК ХВОРОБ ПЕРИФЕРІЙНИХ СУДИН НИЖНІХ КІНЦІВОК В УКРАЇНІ

Іпатов А. В., Косинський А. В., Снісар А. В., Дорогань С. Д., Дзевицький Д. І.

ДУ «Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності МОЗ України»

Проведено аналіз динаміки первинної інвалідності дорослого та працездатного населення внаслідок захворювань периферійних судин нижніх кінцівок в Україні за 2005–2010 роки. Встановлено, що в Україні за останні п'ять років спостерігається позитивна тенденція до зменшення рівня первинної інвалідності як серед дорослого населення, так і серед осіб працездатного віку.

Значна розповсюдженість захворювань периферійних судин нижніх кінцівок (ПСНК) приводить до важких соціально-економічних наслідків, які, в першу чергу, пов'язані з високою частотою ураження осіб працездатного віку [1]. В Україні проводять щорічний збір показників первинної інвалідності (ПІ) внаслідок захворювань ПСНК, однак аналіз ПІ в динаміці до останнього часу не проводився. Оцінка показників ПІ в динаміці дозволить визначити перспективні напрямки оптимізації надання медичної допомоги хворим із патологією ПСНК нижніх кінцівок.

Мета дослідження: визначити динаміку та структуру первинної інвалідності дорослого та працездатного населення внаслідок захворювань периферійних судин нижніх кінцівок в Україні.

Матеріали та методи дослідження

Проведене дослідження базується на результатах аналізу показників ПІ дорослого та працездатного населення внаслідок захворювань ПСНК за даними всіх центрів медико-соціальної експертизи областей України а також міст Києва та Севастополя за період 2005–2010 роки [2, 3, 4, 5, 6, 7]. За допомогою методів математичної статистики проведена обробка отриманих даних із визначенням динаміки цих показників за досліджуваний період.

Результати дослідження та їх обговорення

В 2010 році показник рівня ПІ внаслідок хвороб ПСНК залишився стабільним і становив 0,9 на 10 тис. дорослого населення, однак у працездатному віці даний показник знизився на 6,0% до 0,7 на 10 тис. Ці зміни рівнів показників ПІ можуть бути частково пояснені демографічною тенденцією в країні до зменшення кількості громадян працездатного віку.

Водночас, позитивним є те, що в Україні за останні п'ять років визначається зниження показників рівня як ПІ дорослого населення, так і інвалідності в працездатному віці при основних захворюваннях периферійних судин на 21,5% та 29,0%, відповідно (рис. 1).

Аналіз ПІ дорослого населення (рис. 1) вказував на хвилеподібне зменшення інвалідності за 2005–2010 рр. Водночас, відбувалось негативне зростання рівня даного показника в 2007 р. на 10,0% на фоні пропорційного зниження ПІ населення у працездатному віці. Але вже в 2008 р. ці показники не тільки стабілізувалися, а й набули позитивної тенденції зниження на 4,0% в групі інвалідів працездатного віку. Ці позитивні зміни продовжились й в 2009–2010 рр., що відбилося як на показниках ПІ дорослого населення, так і первинної інвалідності в працездатному віці хворих на патологію ПСНК.

Показники рівня ПІ дорослого населення суттєво коливаються за різними областями. Водночас, аналіз варіабельності цих показників за областями показав хвилеподібне зменшення й стандартного відхилення показника, тобто меншу варіабельність, отже їх стабілізацію (рис.2).

Так, у 2009 р. та 2010 р. середній показник ПІ дорослого населення по Україні однаковий, тоді як варіабельність його у 2010 р. менша, ніж у 2009 р., тобто він більш стабілізувався. Тоді як у попередні роки (2007–2008) зменшення середнього показника було нестабільним, на фоні збільшення стандартного відхилення. Покращення ситуації підтверджується й абсолютними цифрами кількості осіб з ПІ, хоча відмічається уповільнення зменшення даного показника інвалідності.

Залишається практично однаковим за останні роки (2005–2010) співвідношення областей, де показник ПІ дорослого населення менше загальнонаціонального та більше нього.

Нажаль, лише 37% областей в середньому за ці роки мали менші показники, тоді як 63%

мали більші за загальнонаціональний показники. При цьому, це співвідношення зберігається практично однаковим. Хоча за складом областей дещо змінюється. Разом з тим, виділяються області, де ці показники залишаються постійно високими. Представляється перспективним робота саме з такими областями. Так, у 2010 р. в Україні із 27 адміністративних територій, які включають місто Київ та Севастополь, гіршими від загальнонаціонального визначалися показники рівня ПІ дорослого населення внаслідок хвороб ПСНК у 17(62,9%) регіонах. При цьому вищими вони були в Хмельницькій (1,9), Полтавській (1,7) та Луганській (1,5) областях не тільки в 2010 р., а і в останні п'ять років. На відміну від цього, стабільно нижчими в термін 2005–2010 рр. показники ПІ дорослого населення визначалися в Донецькій (0,2), Запорізькій (0,2) областях та АР Крим (0,4), на 10 тис. дорослого населення (рис. 3).

Незважаючи на загальнонаціональну тенденцію до зменшення, в окремих областях спостерігається як зменшення, так і збільшення показника. За останні п'ять років рівень ПІ дорослого населення збільшився в Херсонській області майже в 6,5 рази, (2005 – 0,2 та 2010 – 1,3 на 10 тис.), в Дніпропетровській в двічі (2005 – 0,3 та 2010 – 0,6 на 10 тис.). В Київській та Луганській областях відповідно, на 18,0% і 15,0%. Позитивно змінювалися в останні два роки, але залишалися вищими за національні показники ПІ дорослого населення в Вінницькій, Закарпатській, Одеській, Рівненській, Тернопільській, Чернівецькій областях.

Таким чином, варіабельність показників, хвилеподібні зміни показників в окремих областях, вказують на багатофакторність процесів, що розглядаються. Результат – власно середній показник інвалідності – буде залежати від багатьох факторів, до яких належать фак-

тори як з боку діагностики (її покращення чи погіршення), так і лікування – застосування нових сучасних методик. Доцільно провести аналіз за тими областями, де більший показник з встановленням їх причин, та тими, де менший показник, а також порівняти ці дані. Безумовно відмічається покращення ситуації завдяки впровадженню новітніх технологій діагностики та лікування хворих на патологію периферійних судин.

Проаналізовані аналогічно показники рівня ПІ працездатного населення. Визначено хвилеподібне зменшення середнього значення та стандартного відхилення, тобто спостерігається впевнена тенденція до його покращення. Так, у 2010 р. відбулося зниження загальнонаціонального показника працездатного населення до 1,4 з 1,8 у 2009 р. Хоча перед цим спостерігалось підвищення до 2,5 на 10 тис. населення у 2008 р.

Покращення ситуації також підтверджується й абсолютними цифрами кількості осіб з ПІ (рис. 4).

Динаміка показників рівня ПІ у працездатному віці в проаналізованих адміністративних територіях співпадала із національною тенденцією. Але, при аналізі даних за 2010 р. встановлено, що максимальні показники ПІ у працездатному віці в Хмельницькій (в 2,0 рази) та Полтавській області (в 1,7 рази) були вищими ніж по Україні. Також, спостерігалася нестабільність даного показника інвалідності на заході країни в Тернопільській, Хмельницькій, Закарпатській, Чернівецькій областях. Так, наприклад, в Закарпатській області в 2007–2008 рр. рівень інвалідності перевищував середній по Україні в 2,5 рази, але вже в 2009–2010 рр. визначався вищим лише на 29,0%.

Максимальні значення в 2 рази вищі в Тернопільській області припадали на 2005–2006

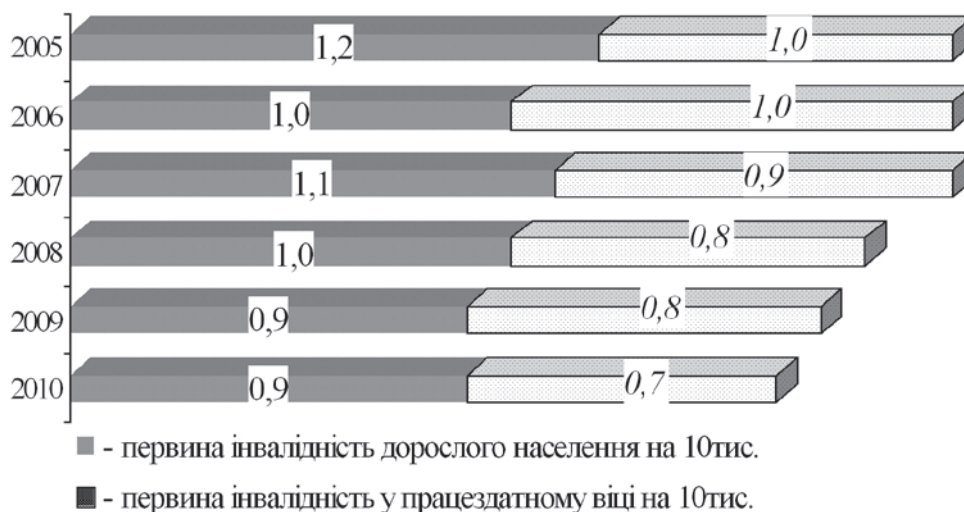

Рис. 1. Динаміка показників первинної інвалідності дорослого населення та населення у працездатному віці на 10 тис. за період 2005–2010 роки в Україні

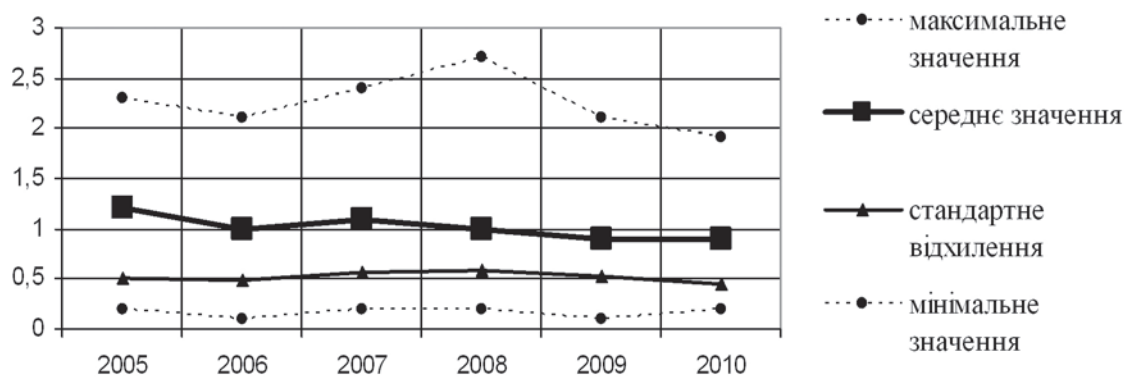

Рис. 2. Динаміка варіабельності показників первинної інвалідності дорослого населення по областях за період 2005–2010 роки в Україні

Рис. 3. Динаміка показників первинної інвалідності на 10 тис. дорослого населення за період 2005–2010 роки в адміністративних територіях України

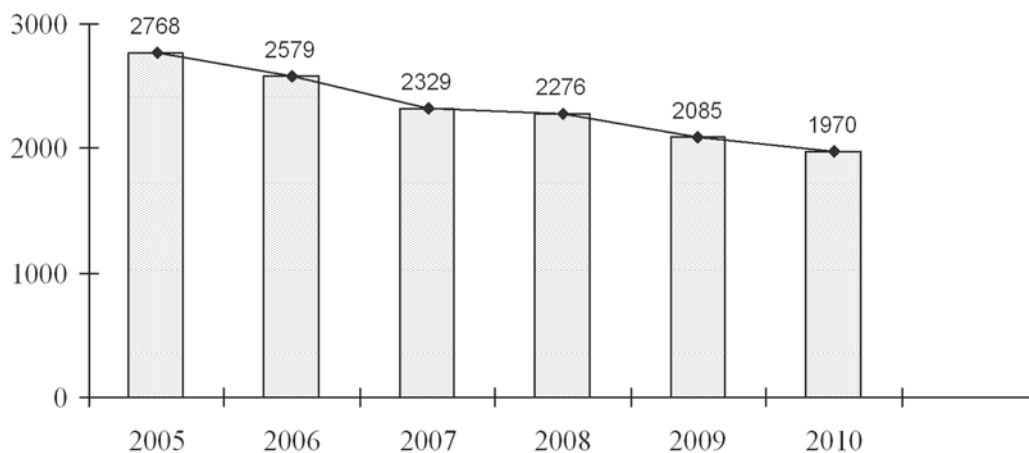

Рис. 4. Динаміка абсолютних показників первинної інвалідності працездатного населення за період 2005–2010 рр. в Україні

роки, тоді як вже в 2010 р. визначалися підвищеними на 57,0%. Стабільно низькими в 2-2,5 рази, за останні п'ять років визначалися показники рівня інвалідності у працездатному віці в Запорізькій, Донецькій областях та АР Крим, що свідчить про високий рівень контрольованості перебігу цієї складної патології. Натомість в Харківській, Херсонській, Чернігівській областях в останні два роки визначалося зростання рівня даного показника, що не може повністю обґрунтуватися несприятливими промислово-екологічними умовами життя пацієнтів. Саме це і потребує ретельного моніторингу підходів до визначення інвалідності в даному регіоні.

Висновки

1. В Україні за останні п'ять років спостерігається позитивна тенденція зменшення рівня первинної інвалідності як у дорослого населення так і у осіб працездатного віку.

2. В більшості адміністративних територій країни є потенційні можливості подальшого покращення цих показників за рахунок впровадження нових малоінвазивних лікувальних технологій у хворих на патологію периферійних судин нижніх кінцівок.

3. Доцільним є подальший аналіз цих показників з урахуванням нозологічних одиниць патології периферійних судин, що надасть змогу вдосконалити алгоритм реабілітаційних заходів.

Література

1. Амбулаторная ангиология / В. Ф. Агафонов, В. В. Андрияшкин, В. Ю. Богачев, Л. И. Богданец и др. Под общей ред. А. И. Киреленко, В. М. Кошкина, В. Ю. Богачева. – М. Литтерра, 2007. – 328с.
2. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2005 рік : довідник / [ред.-упоряд. Ю. В. Поляченко]. – Д.: Пороги, 2006. – 104 с.
3. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2006 рік : довідник / [ред.-упоряд. Ю. В. Поляченко]. – Д.: Пороги, 2007. – 100 с.
4. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2007 рік : довідник / [ред.-упоряд. В. М. Князевич]. – Д.: Пороги, 2008. – 104 с.
5. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2008 рік : довідник / [ред.-упоряд. В. М. Князевич]. – Д. : Пороги, 2009. – 118 с.
6. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2009 рік : довідник / [ред.-упоряд. В. М. Князевич]. – Д. : Пороги, 2010. – 130 с.
7. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2010 рік : довідник / [ред.-упоряд. І. М. Ємець]. – Д.: Пороги, 2011. – 136 с.

МОНИТОРИНГ ПЕРВИЧНОЙ ИНВАЛИДНОСТИ ВСЛЕДСТВИЕ ЗАБОЛЕВАНИЙ ПЕРИФЕРИЧЕСКИХ СОСУДОВ НИЖНИХ КОНЕЧНОСТЕЙ В УКРАИНЕ

Ипатов А. В., Косинский А. В., Снисарь А. В., Дорогань С. Д., Дзевицкий Д. И.

ГУ «Украинский государственный научно-исследовательский институт медико-социальных проблем инвалидности МОЗ Украины»

Проведено анализ динамики первичной инвалидности взрослого и трудоспособного населения вследствие заболеваний периферических сосудов нижних конечностей в Украине за 2005–2010 гг. Установлено, что в Украине за последние пять лет наблюдается позитивная тенденция уменьшения уровня первичной инвалидности как среди взрослого населения, так и среди лиц трудоспособного возраста.

MONITORING OF PRIMARY DISABILITY OWING TO DISEASES OF PERIPHERAL POTS OF THE LOWER EXTREMITIES IN UKRAINE

Ipatov A. V., Kosinsky A. V., Snisar A. V., Dorogan S. D., Dzevitskiy D. I.

State Institution «Ukrainian State Institute of Medical and Social Problems of Disability Ministry of Public Health of Ukraine»

It is carried out analysis of dynamics of primary disability of the adult and able-bodied population owing to diseases of peripheral pots of the lower extremities in Ukraine for 2005–2010. It is established, that in Ukraine for the last five years the positive trend of decrease of level of primary disability both among adult population, and among faces of an able-bodied age is watched.